

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Imprimentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

liberis; ita Felin. Albert. Mascard. Decian. apud Casto
lib. 2. p. 10. §. 2. num. 8. ipso Casto Pal. contra-
dictum. *ibid.* num. 9. faver tamen Layman lib. 1. c. 14.
hoc est, si verè nullum legentium periculum esse ap-
paret, quod periculum esse finem huius prohibitionis,
tenet Sanchez in dec. cap. 1. §. 1. num. 51. & insinuat, Casto
Palas d. §. 2. n. 9.

41. Verum, quia reverà nunquam deest adequatus
finis, difficile enim videtur deesse periculum in re tam
libera, nec apparet periculum solum esse tantæ pro-
hibitionis finis, et enim etiam hæreticorum contem-
ptum ex eorum exterminatione librorum enascens: est
quæ ex eorum exterminatione fieri potest, & communicatio cum
eius, quantum fieri potest, est, ut ipsi cum videant
etiam in eorum scriptis: est, ut debita Sacra-
mentorum de rebus sacris à fidelibus non esse
legenda, à scriptione desistant: est, ut Pontificum tam se-
natorum Inquisitionum, Conciliorum, Pontificum tam se-
natorum reverentia, & obedientia in re summi
verè decet reverentia, quia, inquam, adequatus finis pun-
tamenti scilicet, nullo modo aspicenda est iuxta, qua quis-
que liberos evolvere impune possit, tamen putes te in
periculum errandi non prolapsurum. Putes, inquam? Sed
quidnam vel quis ferreus se unquam addo Constan-
tiam, fortasse putare poterit, ut in occasionem labendi
aut se conjicere audeat? Equidem dum hæc scribo,
quadraginta quatuor annos ago à sancta hac mea Socie-
tate Iesu Religione suscepta, nihilominus interbas sancti
scriptis tandem versatus, luteum me figmentum portare
in dies exterior? tu si æneum portas, periculis te ingeri-
tury, ut lubet.

Retinere.

42. Sive in tua, sive in aliena domo, sive tuo no-
mine, sive alieno scienter dictos libros, seu eorum par-
tem notabilem retineas, facis contra prohibitionem; ita
Sanchez in dec. c. 10. §. 1. & 4. ita ut etiam aromata-
tos, & librarios, Sanchez *ibid.* non excuset, quia licet illi
al aromata, hi ad eosdem ligandos, & non ex intentione
legendi retineant, adhuc legem violant. Eosdem si reti-
neant in aliena lingua scriptos, etiam si te intelligi non
possint, condemnatis, Sanchez *ibid.* quia adhuc retines
libros veritos.

43. Excusat autem parvitas materiæ, ut si retineres
mon, duo, vel tria folia, quia licet plerumque unam
paginam legere excedat parvitatem, ut diximus num. 42.
non tamen excederet in retinendo; cum minor culpa sit
retinere, quam legere, *ibid.* num. 44. Excusat item parvi-
tas temporis, quo retines.

44. Imò si tempus etiam notabile requiratur, ut
communodè Inquisitioni tradatur liber, non es scrupulis
agitandus; potes enim etiam diu expectare, modo sine
fraude, & fallacia id facias, *ibid.* n. 55. Data autem com-
munitate per unum, vel alterum diem differte, non erit
culpa saltem gravis, quia retentio levis est.

45. Si quando ex legitima facultate librum veritum
retineas, adverte ne tua occasione serpat ad alios faculta-
te carentes libri venenum. Equidem cum essem Romæ
in quendam librum prohibentem, quem palam
quidam amicus apud se in aperto plures retinebat, cujus
multa folia (ut etiam meo more avidus evolvendi quos-
cumque libros, quos antea non viderem) cum securus
perlegerim, adverti in fine libri sic adnotatum ex scri-
pto fuisse: *Hic liber est prohibitus, sed ego ex legitima licen-
tia apud me retineo.*

Imprimere.

46. Hoc est, componentes litteras, præparantes pa-
pyrum, & atramentum, torcular prementes, & cæteros
cooperantes: item Officinæ Impressoriarum dominos, ap-
posque librorum Authores, qui eos imprimendos ur-
gent: hi enim omnes imprimere librum dicuntur. Imò
qui corrigat folia impressa, ut emendatiora exprimantur,

hic comprehenditur; nam præterquam quod jam legit
librum hæreticum, etiam censetur imprimere, dum ad
imprimendum corrigit: Ita Sanchez l. c. num. 57. Suarez
disp. 2. de fide, sect. 2. n. 24. Casto Palao l. c. num. 13. Bon.
disp. 1. de cens. in part. 9. p. n. 19.

Qui verò solum expensa dat ad imprimendum, &
qui exemplar rescribit ut imprimatur, quique ancios
characteres, vel atramentum, vel similia impressoribus
dictis vendit licet fautores sint hæreticorum, & in pec-
nas fautorum incurrant, non sunt impressores, cum re-
motè satis ad impressionem concurrant?

47. Hæc quoad libros hæreticorum hæresim conti-
nentes, vel de Religione tractantes, de quibus Bulla
Cenæ loquitur. Quid de aliis.

Tres hæc de re constitutiones sunt apud Bonac. d. 2.
q. 2. p. 16. a. 1. Prima est Concilij Lateranensis, sub Leo-
ne X. sect. 20. ubi imprimentes, vel imprimi facientes li-
bros, vel quancunque scripturam in Vrbe sine Vicarij
& Magistrj Sacri Palatij, in aliis Civitatibus sine Epi-
scopi approbatione, excommunicantur ipso facto: &
pena pecuniaria, ac suspensione ac exercitio imprimen-
di per annum, afficiuntur, librique comburantur.

48. Secunda est in Indice librorum prohibitorum
reg. 10. ubi innovatus dicti Concilij Lateranensis consti-
tutio.

49. Tertia est in Concilio Tridentino, quod solum
loquitur de Libris sacris (ij autem sunt iidem, quos di-
ximus n. 7.) ubi eadem constitutio confirmatur, additur-
que, Libri Sacri, cum nomine Authoris imprimantur,
& si sint libri Regularium, ut præter Episcopi, vel Ma-
gistrj Sacri Palatij approbationem, approbentur à suis
Superioribus, secus nec vendi, nec retineri queant, sub
penis ejusdem Constitutionis: ipsa verò approbatio
detur in scriptis, & appareat in fronte libri. Ex quo vi-
des hos non aliundè prohiberi, posse legi, si apud se
non retineantur, quia Conch. prohibet vendi, vel reti-
ri, nihil de lectione.

50. Porro aliquæ hinc insurgunt difficultates. Prima,
an ubi receptus mos est, ut solum Domini temporales
examinent librum imprimendum, delinquat contra di-
ctas Constitutiones, qui sine Episcoporum approbatio-
ne imprimi? Respondeo non delinquere. Ratio est, quia
jam supponis Constitutiones has non esse legitime rece-
ptas: ergo contra ipsas non peccabitur.

Adde cum Bonacina l. c. num. 6. in hoc casu Ecclesiam
usu sic approbante, subrogasse Dominos temporales in
approbatione librorum. Simile quid dicam cap. §. 5. 2.
numero 4.

51. Secunda; in libris Sacris, in quibus juxta Tri-
dentinum apparere debet approbatio in fronte libri, si
moraliter constar adesse, non tamen sit in libro apposi-
ta, an peccetur? Respondeo. Credo non peccari saltem
graviter, quia jam servatur tota substantia præcepti:
multò magis si præponatur illud (cum superioris licen-
tia) quod usu ipso toto comprobare video. Ita Bon. lib. n. 7.

52. Tertia, An qui habuit prædictam licentiam,
sed deinde dum imprimit, addit vel demit aliqua sine
nova licentia, peccet in legem hanc?

Respondeo negativè, cum Bonac. *ibid.* num. 7. Nisi
tale & tamen addat, dematve, ut novus moraliter li-
ber: censetur. Ratio est, quia per pauca adiecta, non
censetur quis librum sine licentia imprimere; per multa,
sanè censetur.

Id explicatius decidamus. Si quod addis, quamvis
non multas continens lineas, tu cognoscas esse prohibi-
tum, sanè cum mala fide agas, condemnaberis; id quod
ego modò insinuavi per illud (tale) si verò certò co-
gnoscas prohibitum non esse, procedit doctrina allata
ex Bonacina. Si denique dubius sis, certè prævalet lex,
atque addere nullatenus potes.

53. Quarta, An qui in libris sacris, de quibus solis
loquitur Tridentinum, non apponit nomen veri Autho-
ris sed alterius peccet? Quid si nomen sit fictum, &
ementitum? Quid, si adhibeatur nomen Collegij, vel
Academici

Academiz, tacito nomine detentinatæ personæ? Respondeo, Non possum excusare eum, qui dictum nomen præponit, qui verò nomen alterius sufficientis vel Collegij, merito excusare debeo. Sic Bon. *ibid.* n. 10. Ratio est, quia in hoc posteriore jam adest, qui de libro rationem reddere potest, qui fuit finis in ea lege Tridentini; in priore autem non adest: nam propterea idem dicendum putò, si apponatur nomen auctoris, sed anagrammaticè mutatum, quia sic perinde est, ac si nullius, qui possit librum defendere, nomen inscriberetur.

Defendentes occultè, vel publicè, qualibet causa, vel colore.

54. Sive factis defendas, ut si libros in Cœna Domini prohibito occultes, vel impediās, ne comburantur, vel deferantur; sive verbis, ut si eos ut tales laudes, vel persuadeas, ne exterminentur; sive scriptis, ut si pro iis rationes etiam in tuo cubiculo occultè scribas, peccas contra legem, Patent hæc ex tenore Bullæ. Ita Castr. n. 14. Sanchez n. 48. Suar. *ibid.* n. 25.

55. Dixi (ut tales) nam si dicas librum esse optimum, quoad cetera; laudèque stylium, ingenium, &c. nec ejusmodi verba faciant ad libri conservationem, non condemnaberis; quia sic non faves hæresi. Quid si dicas, te velle librum defendere, nec tamen defendas? Alii qui cum Sanch. *ibid.* Castro Pal. *ibid.* putant id non esse contra Bullam, quod defendentes, non verò volentes defendere damnat. Aliqui asserunt hoc ipsum esse defendere, adesse nimirum aliquem, qui illius defensionem velit suscipere. Puto ex se hoc non esse defendere: sed si sit in circumstantiis, in quibus significetur adesse patrum libri, unde retrahi possint, qui librum exterminare debent, erit certe defensio, & consequenter violabitur lex, siquid esset defensio arcis, te patrum esse ad propugnandum pro ipsa.

Aliqua notanda de libris vetitis.

56. Deinde nota primò, eos qui sunt sub Hispanica Inquisitione, teneri illos tantum libros pro vetitis habere, quos ipsa vetat: etiam si Romæ, vel alibi non sint, vel sint vetiti: constat id ex privilegiis datis Hispanicæ Inquisitioni usu ipso comprobatis.

57. Secundò. Quando per edicta præcipitur, ut quisque ostendat suo libros, seu eorum Catalogum ad Inquisitores, solum obligaris ad deferendos eos, quos alias non ostendisti; semel enim ostendisse sufficit: insuper si certus sis librum non esse ex vetitis, probabiliter non obligaris ostendere in foro conscientie. Ratio est, quia videtur esse res levis negligere libri delationem, si certus sis nullum in librum errorem interfuisse.

Quid, si, ut usu venire solet, aliquem librum, quem tu Inquisitoribus protulisti, prohiberi postea contingat? Respondeo: urget tunc obligatio proferendi. Quare nisi certò scias librum, quem ostendisti, nec fuisse prohibitum, nec periculum ullum adesse, quod postea vetitum fuerit, semper (præsertim ab indoctioribus, qui ejusmodi periculum discernere non valent) ille ostendendus.

58. Tertiò, cum per edicta præscribatur terminus infra octo dies ostendendi ejusmodi libros, inciditne in excommunicationem, qui vel post terminum, vel etiam nunquam ostendit? Respondeo, salvo meliori judicio, nequaquam quoad libros numero præcedente dictos. Ratio est, quia in edicto, ut hic in Sicilia publicatur, dicitur (verbi gratia, si commanda, id est, præcipimus ostendere libros, &c. (& paulò post,) procedere ad alios pene, hoc est, alias penas infligimus) unde nulla apparet lata excommunicationis. Dices in fine edicti fulminatur excommunicationis. Respondeo, si attentè edicti tenorem legas, videtur hæc excommunicatio, cum sit tam rigorosa, cadere solum in hæresim, ceteraque gravia delicta superius allata, non verò in eo qui dumtaxat à tali librorum ostensione

se subtrahunt, si libri, vel aliàs ostensi fuerint, vel certe nihil erroris contineant.

59. Quid de peccato mortali? Respondeo. Quia illed (præcipimus) est peccatum in legibus peccati mortalis, quando materia est gravis, peccati levis, quando materia est levis: ex Castro Pal. *rom. 1. d. 1. de legibus, part. 9.* aliisque *ibid.* citatis, &c. In nostra autem materia, quando libri nihil erroris continent, videtur res esse levis, ut modò *num. 17.* dictum est quando verò continent hæresim, res est certe gravis, ideo hic esse mortale, ibi non esse dicendum erit.

60. Quartò denique, rectè notat ex Bescano Layman *lib. 2. tr. 1. c. 14. n. 4.* ubi recepta non est Bulla Cœnæ, vel index librorum prohibitorum, ut alicubi in Germania, non excommunicari Catholicos legentes, &c.

§. VIII. De Absolutione ab Hæresi.

Casus facilioris Absolutionis.

1. Latim atque tibi offertur absolvendus aliquis ob hæresim, perpendendum est, an possis vel ab hæresi reservata illum excusare, vel te esse in illis circumstantiis, in quibus ab illa absolvere, licet privilegiatus nequaquam sis, valide possis?

2. Primò igitur, si hæresis fuit merè interna, non est reservata; ita Azor. *part. 1. lib. 8. c. 19. g. 4.* de Lugo *de part. d. 30. sect. 2. n. 13.* quia Ecclesia non judicat de interiori, est autem talis in his casibus, quos *suprà*, §. 3. *num. 5.* diximus.

3. Secundò, si item fuit solum externa, & non interna, puta, si metu, vi, libita ira, aliquid factum, vel dictum sit contra fidem, sed manente intellectu sine voluto errore contra ipsam, licet fuerit gravissima culpa contra externam confessionem, cum non sit vera hæresis, non inducit satis Probabiliter excommunicationem Bullæ, ita Fag. *pr. Ecclesie 2. l. 8. c. 8. n. 38.* Toletus Sanch. Suar. Filiuc. aliique apud Dian. *rom. 3. tract. 4. ref. 143.* & *p. 4. tr. 4. ref. 240. sine*, quare nisi in aliquo Episcopatu sit specialiter reservata, poterit non solum vi Bullæ Cruciatæ, ex Henric. Portell. Duyn. Sanchez, Suar. aliisque apud Dian. *p. 1. tr. 5. ref. 7.* vel privilegiorum mendicantium ex Portell. aliique apud Dian. *l. c. ref. 8.* sed etiam à quocunque Ordinario Confessariò absolvi. Ratio est, quia, quamvis in foro externo hic præsumatur hæreticus, unde & de mortandus, & puniendus; tamen coram Deo, cum talis non sit, non incurrit eadem excommunicationem reservatam in foro interno, circa quod est forum penitentiae. Hinc qui propositionem hæreticam enuntiat, qui comedit carnes tempore prohibito, qui idolo cultum externum exhibet, qui hæreticalem blasphemiam ex ira profert, & similia, si interim corde nullo errori contra fidem consensum præbet, absolvi, ut dictum est poterit.

4. Si quis certò sciat se lingua hæresim pronuntiasse, sed dubitet an mente consenserit, esse reputandum, commississe hæresim externam, atque adeò absolvi non posse ab ordinario Confessariò, ceterisque poenis subdi, docet Sanchez *rom. 1. in Dec. lib. 1. cap. 10. num. 74.* Ratio est, inquit, quia cum verba sint naturaliter signa intentionis, & nullus præsumatur dicere, quod in corde non habet, præsumptio est & possessio in hoc dubio, quod hæresis illa processerit exterius ex vero consensu interiori in illam.

Sed quamvis non negem forum externum contra hunc posse procedere, puto cum Caram. *in Theol. mor. lib. 3. num. 133.* posse à Confessariò non privilegiato absolvi in conscientia, nec subdi in conscientia dictis poenis. Ratio est, quia cum odia sint restringenda, reservatio, & poenæ debent restringi ad certam hæresim externam; sic Merolla *tom. 3. d. 3. c. 3. dub. 2. coroll. 23. num. 370.* At hæc est omnibus pensatis dubia: ergo, &c. Non esset autem hæresis dubia, si forte ex aliis circumstantiis (ut si is cognosceretur solitus similes veras hæreses pronuntiare) colligeretur adfuisse consensum; tunc enim